

## II

*(Sporočila)*

## SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

## EVROPSKA KOMISIJA

## COVID-19

**Smernice glede ukrepov za upravljanje meja za zaščito zdravja in zagotovitev razpoložljivosti blaga in bistvenih storitev**

(2020/C 86 I/01)

V krizi zaradi koronavirusa je povsod po Evropi prišel do izraza izziv zaščite zdravja prebivalstva ob hkratnem preprečevanju motenj v prostem pretoku oseb, dobavi blaga in zagotavljanju bistvenih storitev. Pri izvajanju politik Unije o kontroli oseb in blaga je treba upoštevati načelo solidarnosti med državami članicami.

Delovanje enotnega trga je ključnega pomena, da ne bi prihajalo do pomanjkanja in da se družbene in gospodarske težave, ki jih že občutijo vse evropske države, ne bi še poslabšale. Države članice zato ne bi smele sprejemati ukrepov, ki ogrožajo celovitost enotnega trga blaga, zlasti dobavnih verig, ali izvajati nepoštenih praks.

Države članice morajo vedno dovoliti vstop svojim državljanom in prebivalcem ter olajšati tranzit drugim državljanom in rezidentom EU, ki se vračajo domov.

Kar zadeva ukrepe v zvezi z upravljanjem meja, je ključnega pomena usklajevanje na ravni EU.

Zato te smernice določajo načela za celosten pristop k učinkovitemu upravljanju meja, s katerim bi se zaščitilo zdravje in hkrati ohranila celovitost enotnega trga.

**I. Prevoz blaga in storitev**

1. Sektor prevoza in mobilnosti je bistvenega pomena za zagotovitev neprekinjenega delovanja gospodarstva. Nujno je potrebno kolektivno in usklajeno ukrepanje. Nujne prevozne storitve bi morale imeti v prometnem sistemu prednost (npr. z „zelenimi voznimi pasovi“).
2. Ukrepi nadzora ne bi smeli ovirati neprekinjenega delovanja gospodarstva in bi morali ohranjati delovanje dobavnih verig. Neoviran prevoz blaga je ključnega pomena za ohranjanje razpoložljivosti blaga, zlasti osnovnih dobrin, kot so hrana, vključno s krmo za živino, nujna medicinska in zaščitna oprema ter material. Na splošno taki ukrepi ne bi smeli povzročati hujših motenj v dobavnih verigah, bistvenih storitvah splošnega interesa ter nacionalnih gospodarstvih in gospodarstvu EU kot celoti.
3. Omogočiti bi bilo treba službena potovanja za zagotavljanje prevoza blaga in storitev. V tej zvezi je omogočanje varnega gibanja delavcem v prevozništvu, tudi voznikom tovornjakov in strojevodjem, pilotom in letalskim posadkam, čez notranje in zunanje meje bistvenega pomena za zagotavljanje ustreznega pretoka blaga in ključnega osebja.

4. Če države članice uvajajo omejitve za prevoz blaga in potnikov iz razlogov javnega zdravja, bi jih smele uvesti samo, če so te omejitve:
  - a. pregledne, tj. določene v javnih izjavah/dokumentih;
  - b. ustrezno utemeljene, tj. v njih morajo biti navedeni razlogi in povezava z virusom COVID-19. Obrazložitev morajo biti znanstveno utemeljene in podprte s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) ter Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC);
  - c. sorazmerne, tj. ne smejo presežati tistega, kar je nujno potrebno;
  - d. ustrezne in primerne za določen način prevoza, tj. omejitve katerega koli od različnih načinov prevoza morajo biti prilagojene temu načinu, ter
  - e. nediskriminatorne.
5. O vseh načrtovanih omejitvah v zvezi s prometom je treba uradno obvestiti Komisijo in vse druge države članice, in sicer pravočasno, vsekakor pa, še preden se začnejo izvajati, brez poseganja v posebna pravila, ki se uporabljajo za nujne ukrepe v letalskem sektorju.

## II. Oskrba z blagom

6. Države članice bi morale ohraniti prosti pretok vsega blaga. Zlasti bi morale zagotoviti dobavno verigo bistvenih proizvodov, kot so zdravila, medicinska oprema, osnovna in pokvarljiva živila ter živina. Ne sme se uvajati omejitev na pretok blaga na enotnem trgu, med drugim zlasti osnovnih dobrin, dobrin, povezanih z zdravjem, in pokvarljivega blaga, zlasti živil, razen če so ustrezno utemeljene. Države članice bi morale določiti prednostne vozne pasove za tovorni promet (npr. z „zelenimi voznimi pasovi“) in razmisliti o tem, da bi opustile sedanje prepovedi vožnje ob koncu tedna.
7. Za blago, ki je zakonito v obtoku na enotnem trgu EU, se ne smejo uvajati zahteve za dodatna potrdila. Opozoriti je treba, da po navedbah Evropske agencije za varnost hrane ni dokazov, da bi bila hrana vir ali pot za prenos virusa COVID-19 <sup>(1)</sup>.
8. Delavcem v prevozništvu, zlasti tistim, ki dostavljajo osnovne dobrine, bi morale biti omogočeno, da se prosto gibljejo preko meja, kakor je potrebno, in njihova varnost v nobenem primeru ne bi smela biti ogrožena.
9. Države članice bi morale zagotoviti stalno oskrbo za izpolnitev družbenih potreb, da ne bi prihajalo do paničnih nakupov ali tveganja nevarne gneče v trgovinah, za to pa bo potrebno proaktivno prizadevanje vzdolž celotne dobavne verige.
10. Po potrebi bi bilo treba okrepiti določena prometna vozlišča (npr. pristanišča, letališča, logistična vozlišča).

## III. Ukrepi, povezani z zdravjem

11. Treba je sprejeti ustrezne ukrepe v zvezi z osebami, za katere je ugotovljeno, da pomenijo tveganje za javno zdravje zaradi COVID-19. Takšne osebe bi morale imeti dostop do ustreznega zdravstvenega varstva ob upoštevanju prednostne razvrstitve različnih profilov primerov v nacionalnih zdravstvenih sistemih.

<sup>(1)</sup> <https://efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>

12. Na podlagi dobrih praks zdravstvenih organov v državah članicah se na zunanjih mejah priporočajo naslednji koraki, kakor je ustrezno:
- vzpostavitev ukrepov za preglede ob vstopu (primarne <sup>(2)</sup> in sekundarne <sup>(3)</sup>), katerih cilj je oceniti prisotnost simptomov in/ali izpostavljenost COVID-19 pri potnikih, ki prihajajo s prizadetih območij ali iz prizadetih držav; izpolnitev javnozdravstvenega obrazca za sledenje potnikom na letalu, trajektu, vlaku ali avtobusu v primeru prihoda s prizadetih območij ali iz prizadetih držav z neposredno ali posredno povezavo; izpolnitev pomorske zdravstvene izjave za vse prispele ladje z navedbo vseh obiskanih pristanišč;
  - priprava informativnega gradiva (zloženek, transparentov, plakatov, elektronskih obvestil itd.) za potnike, ki prihajajo s prizadetih območij ali tja odhajajo;
  - vzpostavitev ukrepov za preglede ob izstopu, katerih cilj je oceniti prisotnost simptomov in/ali izpostavljenost COVID-19 pri potnikih, ki odhajajo iz prizadetih držav. Potnikom, za katere je bilo ugotovljeno, da so bili izpostavljeni COVID-19 ali so z njim okuženi, bi bilo treba prepovedati potovanje;
  - osamitev oseb, pri katerih obstaja sum na okužbo, in premestitev dejansko okuženih v zdravstveno ustanovo. Organi na obeh straneh meje bi se morali dogovoriti o ustreznih ukrepih v zvezi z osebami, za katere se šteje, da pomenijo tveganje za javno zdravje, na primer o nadaljnjih testih, osamitvi ali karanteni in zdravstveni oskrbi – bodisi v državi prihoda ali na podlagi dogovora v državi odhoda.
13. Da bi bili navedeni pregledi učinkoviti, veljajo naslednje dobre prakse:
- vzpostavitev standardnih operativnih postopkov in zagotovitev zadostnega števila članov osebja, ki so ustrezno usposobljeni;
  - zagotovitev zaščitne opreme za zdravstvene in nezdravstvene delavce ter
  - zagotovitev najnovejših informacij zdravstvenemu in drugemu ustreznemu osebju na vstopnih točkah, kot so varnostno, policijsko in carinsko osebje, osebje pomorske inšpekcije, pristaniški piloti in čistilno osebje.

Večino navedenih ukrepov sprejmejo zdravstveni organi ali pa se sprejmejo pod njihovim nadzorom. Mejni organi imajo ključno podporno vlogo, ki zajema tudi zagotavljanje informacij potnikom in takojšnjo napotitev oseb, v zvezi s katerimi obstajajo pomisleki, na ustrezne zdravstvene službe.

#### IV. Zunanje meje

14. Na mejnih prehodih se sistematično preverjajo vse osebe, ki prečkajo zunanje meje, da bi vstopile v schengensko območje, ne glede na to, ali gre za državljane EU ali državljane držav, ki niso članice EU. Mejne kontrole lahko vključujejo zdravstvene preglede, kot so določeni v oddelku III.
15. Države članice lahko zavrnejo vstop državljanom tretjih držav nerezidentom, če imajo ustrezne simptome ali so bili posebej izpostavljeni tveganju okužbe in se zanje šteje, da pomenijo tveganje za javno zdravje.
16. Če se štejejo za učinkovitejše, se lahko namesto zavrnitve vstopa uporabijo drugačni ukrepi, kot je osamitev ali karantena.
17. Vsaka odločitev o zavrnitvi vstopa mora biti sorazmerna in nediskriminatorna. Ukrep se šteje za sorazmernega, če se sprejme po posvetovanju z zdravstvenimi organi, ki so ga ocenili kot primernega in potrebnega za uresničevanje cilja varovanja javnega zdravja.

<sup>(2)</sup> Primarni pregled vključuje začetno oceno osebja, ki ni nujno medicinsko usposobljeno. Zajema vizualni pregled potnikov, s katerim se ugotavljajo morebitni znaki nalezljive bolezni, merjenje njihove telesne temperature ter izpolnjevanje vprašalnika za potnike glede prisotnosti simptomov in/ali izpostavljenosti povzročitelju okužbe.

<sup>(3)</sup> Sekundarni pregled bi moralo izvesti medicinsko usposobljeno osebje. Zajema podroben razgovor, usmerjen zdravstveni in laboratorijski pregled ter drugo merjenje telesne temperature.

**V. Notranje meje**

18. Države članice lahko ponovno uvedejo začasni nadzor na notranjih mejah, če je to upravičeno zaradi zagotavljanja javnega reda ali notranje varnosti. V izjemno kritičnih razmerah lahko država članica oceni, da je ponovna uvedba mejnega nadzora potrebna zaradi tveganja, ki ga pomeni nalezljiva bolezen. Države članice morajo ponovno uvedbo mejnega nadzora priglasiti v skladu z zakonikom o schengenskih mejah.
  19. Takšen nadzor bi bilo treba izvajati sorazmerno in ob ustreznem upoštevanju zdravja zadevnih posameznikov. Osebam, ki so očitno bolne, se ne bi smelo zavrniti vstopa, temveč bi bilo treba v zvezi z njimi sprejeti ustrezne ukrepe, kot je navedeno v točki 11.
  20. Za izvajanje zdravstvenih pregledov vseh oseb, ki vstopajo na ozemlje držav članic, ni potrebna formalna uvedba nadzora na notranjih mejah.
  21. Državljanom EU je treba zagotoviti jamstva iz direktive o prostem gibanju. Zlasti se ne sme diskriminirati med državljani posameznih držav članic in drugimi državljani EU, ki v njih prebivajo. Država članica ne sme zavrniti vstopa državljanom EU ali tretjih držav, ki prebivajo na njenem ozemlju, ter mora olajšati tranzit drugih državljanov in rezidentov EU, ki se vračajo domov. Vseeno pa lahko države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so zahteva po samoosamitvi oseb, ki vstopajo na njihovo ozemlje, ob povratku z območja, prizadetega zaradi COVID-19, ali podobni ukrepi, če enake zahteve naložijo tudi svojim državljanom.
  22. V primeru uvedbe nadzora na notranjih mejah bi bilo treba ta nadzor organizirati tako, da se prepreči zbiranje večjih skupin ljudi (npr. ob čakanju v vrstah), ki bi lahko povečale širjenje virusa.
  23. Države članice bi morale dovoliti in olajšati prehajanje obmejnih delavcev, in sicer zlasti, a ne izključno tistih, ki so zaposleni v zdravstvu ali živilskem sektorju ali opravljajo druge bistvene storitve (npr. varstvo otrok, oskrba starejših, ključno osebje v komunalnih službah), da se zagotovi nemoteno izvajanje dejavnosti.
  24. Države članice bi se morale usklajevati, da se zdravstveni pregled izvede samo na eni strani meje ter se tako preprečita prekrivanje in čakanje.
  25. Države članice in zlasti sosednje države članice bi morale tesno sodelovati in se usklajevati na ravni EU, da se zagotovita učinkovitost in sorazmernost sprejetih ukrepov.
-